
INFORMACJE

ANNA PABICH

*Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich
Oddział w Poznaniu*

OPINIA DORADCÓW ODR O TEMATACH BADAŃ NAUKOWYCH PRZEZNACZONYCH DO UPOWSZECHNIANIA W 1999 ROKU

Stałą, przyjętą przez doradztwo formą upowszechniania wyników badań, a także efektem współpracy Krajowego Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich z jednostkami badawczo-rozwojowymi resortu rolnictwa i uczelniami rolniczymi jest wydawany co roku „Informator o wynikach badań naukowych przeznaczonych do upowszechniania”. Celem tej współpracy jest popularyzacja wyników najnowszych, zakończonych prac badawczych, które w uznaniu przekazujących je autorów mogą znaleźć zastosowanie w praktyce rolniczej. Informator zawiera krótkie opisy tematów, a także istotne informacje dotyczące efektów ekonomicznych możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania innowacji. Podane nazwiska i adresy autorów tematów umożliwiają natomiast bezpośredni kontakt z zainteresowanym.

W tegorocznym (7) wydaniu Informatora zebrano 257 tematów z następujących instytucji:

- **jednostki badawczo-rozwojowe resortu rolnictwa (175 tematów)**
 - Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego 9
 - Instytut Bud. Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa 13
 - Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin 16
 - Instytut Melioracji i Użytków Zielonych 16
 - Instytut Przemysłu Mięsnego i Tłuszczowego 7
 - Instytut Roślin i Przetworów Zielarskich 2
 - Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa 65

– Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa	13
– Instytut Warzywnictwa	18
– Instytut Zootechniki	6
– Instytut Maszyn Spożywczych	3
– Centralne Laboratorium Przemysłu Paszowego	4
– Centralne Lab. Technologii Przetw. i Przechow. Zbóż	3
● pozostałe instytuty, uczelnie rolnicze (82 tematy)	
– Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN	3
– Instytut Ochrony Środowiska	2
– Instytut Mleczarstwa	1
– Instytut Nawozów Sztucznych	3
– Instytut Włókien Naturalnych	2
– Akademia Rolnicza – Kraków	1
– Akademia Rolnicza - Poznań	5
– Wyższa Szkoła Rolniczo-Pedagogiczna - Siedlce	2
– Akademia Rolnicza - Szczecin	20
– Akademia Rolnicza – Wrocław	43

Tematy w Informatorze pogrupowano w 4 niezależnych działach problemowych, zawierających:

– produkcja roślinna	85 tematów,
– produkcja zwierzęca	45 tematów,
– ogrodnictwo	92 tematy,
– przetwórstwo, ochrona środowiska, rozwój terenów wiejskich	35 tematów.

W roku 1999 liczba zgłoszonych tematów (257) jest nieco większa, niż w latach ubiegłych (203 w 1998 roku, 200 w 1997 roku). Wynika ona z większej aktywności uczelni rolniczych, szczególnie AR w Szczecinie i Wrocławiu, które poza Instytutem Sadownictwa i Kwiaciarstwa (65) zamieściły w Informatorze, najwięcej tematów przeznaczonych do upowszechniania.

Podobnie jak w poprzednich latach, w każdej części Informatora zamieszczono ankietę, z wyszczególnionymi tematami prac badawczych przeznaczonymi do upowszechniania. Skierowano ją do doradców ODR z prośbą o wyrażenie opinii, które z tematów mogą być przydatne w ich pracy doradczej lub którymi zainteresowany może być rolnik (producent). Stopień zainteresowania wyrażano w 5 punktowej skali.

Na ankietę pełnej odpowiedzi udzieliło 27 Ośrodków Doradztwa Rolniczego, na 49 wg ubiegłorocznej organizacji doradztwa. Analizując wyniki ankiet trudno jednoznacznie zinterpretować stopień zainteresowania tematami zamieszczonymi w Informatorze wśród kadry doradczej. Na 257 tematów upowszechnienio-

wych 40% określono stopniem zainteresowania 3.0 i większym, a 19% poniżej 2.0, w 5-cio punktowej skali (tabela 1).

Tabela 1

Procentowy udział tematów w działach wg stopnia zainteresowania

Dział tematyczny	Liczba tematów ogółem	Procentowy udział tematów ze średnią	
		3.0 i większą	poniżej 2.0
produkcja roślinna	85	57	7
produkcja zwierzęca	45	33	27
ogrodnictwo	92	37	17
przetwórstwo, ochrona środowiska, rozwój terenów wiejskich	35	17	40

Źródło: Wyniki badań ankietowych KCDRRiOW.

Najwięcej tematów upowszechnieniowych, którymi doradcy ODR zainteresowani są w największym stopniu dotyczy produkcji roślinnej. Tematyka tego działu, obok produkcji zwierzęcej, w całości mieści się w obszarze działań doradców tych specjalności. Mimo tego, wiele tematów z produkcji zwierzęcej (27%) jest przedmiotem słabego zainteresowania doradców ODR. Są to tematy dotyczące specyfiki produkcji takich grup zwierząt jak: owce, kozy, lisy itp. lub tematy związane z lecnictwem zwierząt, którym doradcy nie zajmują się. Słabe zainteresowanie wyrazili doradcy tematami dotyczącymi przetwórstwa spożywczego, głównie chyba dlatego, że dotyczą one produkcji przemysłowej, wysoko specjalistycznej lub badań wymagających sprzętu pomiarowego, nie mającego zastosowania w produkcji rolniczej.

Sumując liczbę punktów wszystkich otrzymanych odpowiedzi z ODR uszeregowano tematy o największym zainteresowaniu w opinii doradców (tabela 2). W celu porównań tematów między działami posłużono się średnią arytmetyczną punktów, uzależnioną od liczby otrzymanych ankiet w dziale.

Tabela 2

Tematy o największym zainteresowaniu w opinii doradców ODR wg „Informatora o tematach prac badawczych przeznaczonych do upowszechniania '99”

Lp.	Temat	średnio pkt. (max 5)
1.	Sterowanie jakością ziarna zbóż poprzez technologie produkcji <i>Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa</i>	4.5
2.	Reakcja pszenicy ozimej (chlebowej) na termin i gęstość siewu <i>Akademia Rolnicza Wrocław</i>	4.4
3.	Aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich <i>Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN</i>	4.4
4.	Upowszechnianie integrowanych metod w zwalczaniu chorób truskawki <i>Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa</i>	4.2

Lp.	Temat	średnio pkt. (max 5)
5.	Kompleksowa ochrona cebuli przed chorobami grzybowymi i alternariozą <i>Instytut Warzywnictwa</i>	4.2
6.	Nowa wersja komputerowego doradztwa technologii produkcji zbóż <i>Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa</i>	4.2
7.	Upowszechnianie zastosowania nowych fungicydów w zwalczaniu parcha i mączniaka jabłoni <i>Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa</i>	4.1
8.	Kompleksowa ochrona pomidora w uprawie gruntowej przed chorobami grzybowymi i bakteryjnymi <i>Instytut Warzywnictwa</i>	4.1
9.	Oszczędne energetycznie systemy uprawy roli w zmianowaniu <i>Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa</i>	4.1
10.	Charakterystyka techniczno-ekonomiczna zagrodowych oczyszczalni ścieków <i>Instytut Melioracji i Użytków Zielonych</i>	4.1
11.	Uprawa owsa nagiego na glebie lekkiej <i>Akademia Rolnicza Wrocław</i> <i>Instytut Melioracji i Użytków Zielonych</i>	4.0
12.	Przedzbiorkowa ochrona kapusty głowiastej przed chorobami okresu przechowywania <i>Instytut Warzywnictwa</i>	4.0
13.	Gospodarowanie w polu i zagrodzie ograniczające zanieczyszczenia wody i atmosfery <i>Instytut Melioracji i Użytków Zielonych</i>	4.0
14.	Chwasty stanowiące największe zagrożenie dla pszenicy ozimej i jarej <i>Wyższa Szkoła Rolniczo-Pedagogiczna Siedlce</i>	3.9
15.	Decistab w ochronie kapusty późnej przed gąsienicami <i>Instytut Warzywnictwa</i>	3.8
16.	Uprawa i użytkowanie kukurydzy na kiszonkę z całych roślin <i>Instytut Zootechniki</i>	3.8
17.	Ocena wpływu na środowisko wodne obiektów rolniczego wykorzystania ścieków i gnojowicy oraz inwestycji związanych z hodowlą zwierząt <i>Instytut Ochrony Środowiska</i>	3.8
18.	Technologiczne uwarunkowania produktywności roślin strączkowych i ich mieszanek ze zbożami <i>Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa</i>	3.7
19.	Uprawa mieszanek strączkowo-zbożowych i wykorzystanie ich w żywieniu zwierząt <i>Instytut Zootechniki</i>	3.7
20.	Upowszechnianie urządzeń do chemicznego zwalczania chwastów w sadach obniżonymi dawkami herbicydów <i>Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa</i>	3.7

Tematyka upowszechnieniowa, wybrana przez doradców ODR spośród propozycji jednostek badawczo-rozwojowych i uczelni rolniczych, zamieszczonych w Informatorze '99, wydaje się dokładnie odzwierciedlać problemy naszego rolnictwa, bowiem tematy o największym stopniu zainteresowania dotyczą tematyki:

- jakości produkcji zbóż,
- rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich,
- kompleksowych (integrowanych) metod ochrony roślin w sadownictwie i warzywnictwie, oszczędnego (energetycznie) gospodarowania,

- ochrony środowiska wiejskiego,
- uprawy kukurydzy, roślin strączkowych i mieszanek na pasze.

Wśród 20 podstawowych tematów upowszechnieniowych Informatora '99 o najwyższym stopniu zainteresowania kadry doradczej ODR, brak tematów dotyczących produkcji zwierzęcej. Mniejsze jest również zainteresowanie tematami związanymi tylko z charakterystyką nowych odmian.

Jednocześnie, zgodnie z sugestią o uzupełnienie tematów do upowszechniania, przedstawionych w Informatorze '99, doradcy proponowali następujące zagadnienia przydatne w ich pracy doradczej:

- system kontroli produktów roślinnych przeznaczonych do sprzedaży w stanie nieprzetworzonym,
- standaryzacja i konfekcjonowanie owoców i warzyw,
- integrowane (proekologiczne) metody produkcji roślin,
- łączne stosowanie agrochemikaliów,
- zwalczanie chorób grzybowych zbóż,
- nowa norma na mleko, czynniki wpływające na zawartość komórek somatycznych w mleku,
- produkcja kiszonek – wymogi ekologiczne,
- zagrodowe oczyszczalnie ścieków,
- projekty obiektów inwentarskich uwzględniające normy ochrony środowiska, technologie produkcji.

Poza pierwszym zagadnieniem pozostałe prezentowane były w Informatorach w poprzednich latach. Mimo wielu organizowanych w Ośrodkach Doradztwa Rolniczego szkoleń i publikacji w zakresie łącznego stosowania agrochemikaliów czy jakości mleka, nadal te zagadnienia wymagają popularyzacji. Wymienione wyżej tematy pojawiły się w ankiecie jednostkowo nie należy więc tych potrzeb uogólniać na całość doradztwa.

Analiza wyników ankietowych wskazuje nadal na duże zainteresowanie doradców zagadnieniami aktywizacji społeczności wiejskiej. Doradcy zainteresowani są głównie wiedzą i umiejętnościami potrzebnymi do rozwiązywania konkretnych problemów mieszkańców wsi, szczególnie technologicznych, ale pod kątem ochrony środowiska i norm prawnych obowiązujących w państwach Unii Europejskiej.

Szczegółowe wyniki ankiet odnośnie potrzeb doradztwa, propozycji zawartych w Informatorze o tematach prac badawczych przeznaczonych do upowszechniania '99, przekazane zostaną jednostkom badawczo-rozwojowym i uczelniom rolniczym.